

ՆԱԲԻՆԵ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ

ԵՊՀ հայոց լեզվի պատմության ամբիոնի ասիստենտ,
բանասիրական գիտությունների թեկնածու
ՀՏԴ 811.19

ԳՐԱԲԱՐԻ ԱՊԱՌՆԻ ԴԵՐԲԱՅԸ ՄԻՋԻՆ ՀԱՅԵՐԵՆՈՒՄ

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. ապառնի դերբայ, -ոց, -ի, -ոյ, -ու վերջավորությամբ դերբայներ, բաղադրյալ ժամանակներ, ապառնի դերբայի անկախ և կախյալ կիրառություններ:

Key words and expressions: the future particle, particles with -ոց, -ի, -ոյ, -ու endings, compound tenses, independent and dependent applications of the future particle.

Գրաբարի ապառնի դերբայը կազմվում է անորոշ դերբայից՝ **-ոց** և **-ի** վերջավորություններով, ինչպես աղալ-աղալոց, աղալի, սիրել-սիրելոց, սիրելի, թողուլ- թողլոց, թողլի: Միջին հայերենում գրաբարի ապառնի դերբայի **-ոց** և **-ի** վերջավորությունները պահպանվում են, բայց միաժամանակ այս ձևերին զուգահեռ գործածվում են նաև **-ոյ** մասնիկով ձևեր: Այդ մասնիկի առաջացումը պայմանավորված է հայերենին հատուկ **ոյ> ու** հնչյունափոխությամբ: Պատմական հնչյունափոխության համաձայն՝ **ոյ** երկբարբառը դառնում է **ու**. «....գրաբարյան անոյշ, ոյժ, շոյտ, բոյթ և այլ բառեր աշխարհաբար գրականին են անցել անուշ, ուժ, շուտ, բութ գրությամբ»¹:

Միջին հայերենում ապառնի դերբայը հանդես է գալիս չորս տարբերակներով՝

-ոց, -ի, -ոյ, -ու: Սրանցից երկուսը՝ **-ոց** և **-ի** տարբերակները, գրաբարաբանություն են և շարունակում են գործածվել միջինհայերենյան ստեղծագործություններում:

Առանձին-առանձին անդրադառնանք հիշյալ չորս տարբերակների՝ միջին-հայերենյան բնագրերում հանդիպած գործածություններին:

-Ոց մասնիկով ապառնի դերբայը միջին հայերենում

¹ Ա. Աբեղյան, Հայոց լեզվի տեսություն, էջ 116:

-Ոց վերջավորությամբ ապառնի դերբայը միջինհայերենյան շրջանում գործածվում է եւ օժանդակ բայի ներկայի և անցյալի ձևերի հետ՝ կազմելով **սահմանական եղանակի բաղադրյալ ապառնի** և **սահմանական եղանակի անցյալ ապառնի բաղադրյալ ժամանակաձևեր**: Այն շարունակվում է գործածվել նույնիսկ միջինհայերենյան երկրորդ շրջանի հեղինակների՝ Ամիրդովլաթ Ամասիացու, Գր. Աղթամարցու, մինչև անգամ ուշ միջնադարյան շրջանում՝ Նաղաշ Հովնաթանի ստեղծագործություններում:

Բնագրային օրինակներ **սահմանական եղանակի բաղադրյալ ապառնի ժամանակով**՝ «....թէ որոյ անուն շինեցից զեկեղեցիքս իմ, գոր **շինելոցս եմ**» (ՊՇԲ, 34): «Քանզի լեառն, որ **փչանելոց է՝** փլցի» (ՎՄՊՏ, 210): «Դու **զըրկելոց ես** ողորմած» (Ֆր., 74): «....և ամէն ծուռ դատաստաննի համարս **տալոց են** առաջի ուղիղ դատաւորին Քրիստոսի» (ՍԳԴ, 19): «Դատաստանին ակն կալ, զի **տալոց ես** անդ պատասխան» (ԽԿ, 31): «**Գալոց է** յաւուրըն վերջին (ԳԱ, 50): «....և առողջ առնէ, թէ Աստուած կամի զայն՝ որ առողջ **լինալոց է**» (ԱԱՕԲ, 20): «Զձեզ **առնելոց եմ** խայտառակ» (ՆՀ, 98):

Սահմանական եղանակի անցյալ ապառնի՝ «Երբ հանց ցեղ էր **լինելոց**» (Ֆր., 25): «Գիտելոց գոր ինչ **առնելոցն էր** զվերստին նորոգումն» (ՎՄՊՏ, 7):

-Ոց մասնիկով ապառնի դերբայ+իցեմ կառույցով բայաձևերի չենք հանդիպում այս շրջանում, որը պայմանավորված է միջին հայերենում գրաբարի ստորադասական եղանակի բայաձևերի քայքայվելու հետ²:

Ուսումնասիրությունից պարզվում է, որ **-ոց** մասնիկով **ապառնի դերբայ+եմ/էի** բայաձևերը ոչ հաճախակի կիրառություն ունեն այս ենթաշրջաններում: Այս մասին են վկայում մեր կողմից կատարված վիճակագրական հետևյալ տվյալները՝ Ֆրիկի տաղերում՝ **4** բայաձև, որից **3**-ը գործածված է ներկայի օժանդակ բայի հետ, **1**-ը՝ անցյալի: Խ. Կեչառեցու տաղերում՝ **2** բայաձև (-ոց+եմ), Գր. Աղթամարցու տաղերում՝ **1** (-ոց+եմ), Սմբատ Գունդստարի երկում՝ **2** (-ոց+եմ), Նաղաշ Հովնաթանի երկում՝ **3**, Նահապետ Քուչակի քառյակներում չեն հանդիպում:

-Ի մասնիկով ապառնի դերբայի կիրառությունները միջին հայերենում

-Ի մասնիկով ապառնի դերբայը, որը գրաբարում բավական լայն տարածում ուներ, շարունակում է գործածվել նաև միջին հայերենում:

² Նշված կազմությամբ ձևերը գրաբարում ևս սակավ կիրառություն ունեին:

Մակայն որպես դերբայ նրա գործածությունը նվազում է, ավելի շատ հանդիպում են գոյականական և ածականական կիրառությունները: Մա խոսում է այն մասին, որ գրաբարի **-ի** մասնիկով ձևերի փոխանցման երևույթը միջին հայերենում ավելի ակնհայտ է դառնում: **-Ի** մասնիկով ապառնի դերբայը միջին հայերենում շարունակում է գործածվել օժանդակ բայի հետ՝ հանդես գալով որպես ստորոգելիական վերադիր: Այս կառույցներում ապառնի դերբայը պահում է իր դերբայական իմաստը՝ «Ողորմ ու **լալի է** նա մեզ յամէն սրբոց՝ սեւերես» (Ֆր., 55): «Զի քեզ ժամ է **աշխատելի**» (ԽԿ, 36): «....ն երկու՝ ի միւսն, և այս **լինելի է**» (ՄԳԳԴ, 388): «Զայս իրաւունս **պահելի է**» (ՄԳԳԴ, 351): «Ամենայն մըտաց **ես ախորժելի**» (ԳԱ, 82), «....նա **չէ ընդունելի** առաջի Աստուծոյ, և նզոված է» (ՄԳԴ, 59): «Էր **չէք խնդալի**, որ այսօր ունենք լաւ գինի սառն» (ՆՀ, 78):

Ըստ վիճակագրության՝ **-ի** մասնիկով **ապառնի** դերբայ+**եմ/է օժ. բայով** կադա-պարը ունի հետևյալ հաճախականությունը:

Ֆրիկի տաղերում՝ **5** բայաձև, Կեչառեցու տաղերում՝ **4**, Աղթամարցու տաղերում չենք հանդիպում, Սմբատ Գունդստաբլի երկում՝ **7**, Նահապետ Քուչակի քառյակներում՝ **1**, Նաղաշ Հովնաթանի տաղերում՝ **5**:

-Ի մասնիկով ապառնի դերբայը միջին հայերենում հանդես է գալիս նաև անկախ կիրառությամբ՝ կորցնելով դերբայական իմաստը և հանդես գալով այլ խոսքի մասերի՝ գոյականի, մեծ մասամբ ածականի իմաստով:

Միջինհայերենյան բնագրերում հանդիպում են կիրառություններ, որտեղ **-ի** մասնիկով ապառնի դերբայը անկախ գործածությամբ պահել է իր դերբայական իմաստը, ինչպես՝ «Երբ որ մըտար դու **խնդալի**» (Ֆր. 26): «Զայն որ քեզ ամօթ թըւի Եւ ահոկ՝ խիստ **մեղադրելի**» (ԽԿ, 33): Միրեցելոյն աշակերտի աթոռ գոլով **փոխադրելի** (ՆՀ, 70): «....սակայն կանոնք **փոխելի** զախտն ցուցին» (ՄԳԳԴ, 110): «Շաքա՞րն իւր լեղի թըւի, եւ լեղին իւրան **խըմելի**» (ՆՔ, 214): «Երեսն քսեն **գործելի** մուրն» (ՆՀ, 186):

Վերոհիշյալ որոշ օրինակներում ապառնի դերբայը արտահայտում է ենթակայական դերբայի իմաստ. **-ի** մասնիկով ներգործական սեռի ապառնի դերբայի՝ ենթակայական դերբայի նշանակությամբ հանդես գալը սովորական երևույթ էր գրաբարում, որն էլ, որպես գրաբարաբանություն, շարունակվում է կիրառվել նաև այս շրջանում:

Ստորև ներկայացնենք բնագրային օրինակներ, որտեղ հստակորեն երևում է **-ի** մասնիկով ապառնի դերբայի անցումը ածական անվան՝ «Այլ թանձրամած, **չօշափելի**, զինչ մուրս անլոյս է այս գիշեր» (ՆՀ, 186): «Ապա թէ լինի **անբժշկելի** բորոտութիւն» (ՄԳԴ, 48): «Լուծեալ կապիմք **անլուծելի**» (ԳԱ, 73): «....և ի դժարաբառ և **յանհասկանալի** գրոց ի մեր հեշտալուր» (ՄԳԴ, 15): «Յաշխարս ես ի ժուռ եկա, չըգտայ լըղորդ **սիրելի**» (ՆՔ, 6):

Ֆրիկի տաղերում՝ **գովելի** (էջ 101), **պաշտելի** (էջ 101), **խոտելի** (էջ 102), **աններելի** (էջ 20), **անգննելի** (էջ 105), **անտանելի** (էջ 106), **տնազելի** (էջ 107), **անքննելի** (էջ 108), Ն. Հովնաթանի տաղերում՝ **անճառելի** (էջ 126), **եղկելի** (էջ 139), **ռդրալի** (էջ 135), **գարշելի** (էջ 134), Խաչ. Կեչառեցու տաղերում՝ **անկասկածելի** (էջ 105), **անզերծանելի** (էջ 48), **տենչալի** (էջ 166), Սմբատ Գունդստաբլի երկում՝ **անբժշկելի** (էջ 48, 53), **անբաժանելի** (էջ 53), **անհասկանալի** (էջ 15):

Միջին հայերենի շրջանում հանդիպում են նաև դերբայներ **-իք** ձևով, որոնք ամբողջովին կորցրել են հոգնակիի իմաստը և հանդես եկել որպես գոյականներ՝ «Եւ չէ այլ իրաւունք, որ տայ մեռելն, քան զիր հալան ու **պառկելիքն**» (ՍԳԴ, 35): «Սնտի **սիրելիքը** քո Զքեզ թողուն ւ ի քէն հեռանան» (ԽԿ, 35):

-Ոյ վերջավորությամբ ապառնի դերբայը միջին հայերենում

Միջին հայերենում հետաքրքիր կիրառություններ է դրսևորում **-ոյ** վերջավորությամբ ապառնի դերբայի տարբերակը: Նրա կիրառությունը վկայված է դեռևս 5-րդ դարի մատենագրության մեջ, իսկ հետագա դարերում (VI-XI) այն ակնառու է դառնում, որն էլ հիմք է հանդիսանում միջին հայերենում **-ոյ** վերջավորությամբ նոր ապառնի դերբայի առաջացմանը:

Հ. Աճառյանը անպայմանորեն շեշտում է, որ **-լոյ** վերջավորությամբ դերբայի ձևը առաջացել է անորոշ դերբայի սեռականից, բայց ոչ տրականից³:

Ապառնի դերբայի այս տարբերակը բավական լայնորեն սկսեց կիրառվել միջին հայերենում՝ հանդես գալով տարբեր գործառույթներով.

ա) **Որոշիչ**՝ «Գիտես **ըզտալոյ** տեղին, զարծանն ու զարծանաւոր» (Ֆր., 50): «...և այնոր **ծախելոյ** վճարն մենակ լինի» (ՍԳԴ, 61): «Ի **սերմանելոյ** ժամըն կու լինի, այստեղ հանդիպած» (Ֆր., 52): «Զի կար **ապրելոյ** ճարակ,, Չկայ **առնելոյ** ճարակ» (ԽԿ, 59-60): «...և **հանգչելոյ** տեղիք շինացին վտանգելոց» (ՍԳԴ, 31):

բ) **Պարագա**՝ «Հանց **փորձելոյ** ինձ տայ լեղի» (Ֆր., 26): «Եւ ջուր հանել ի գետոյ **ջրելոյ** կամ ջաղցնոց **համար**» (ՍԳԴ, 20): «Ինձ **կենալոյ** մի մընար» (ԽԿ, 56): «Ես մնացի կարօտ՝ **տեսնելոյ** համար... Ես մնացի կարօտ՝ **ձեռք տալոյ համար**» (ՆՀ, 14):

³ Հմմտ. Հ. Աճառյան, Լիակատար քերականություն..., հ. V, էջ 231:

զ) **Գոյականական նշանակությամբ**, ինչպես՝ «...և իմանալ **զմտելոյն** որպէսն և վարձն ու ամէն կերպ» (ՄԳԴ, 21): «Եւ հանց պատասխան տայ իւրն, որ նուաղի ի խեղճ **ասելոյն**» (Ֆր., 95): «Եւ թէ ոչ անսասցէ՝ կապիցի փոխանակ **կապելոյն**» (ՄԳԳԴ, 35):

Սակայն վերոհիշյալ կիրառությունների քննարկումից պարզ է դառնում, որ միջին հայերենում ստեղծվում է երկակի վիճակ. անհնար է դառնում առանձնացնել անորոշ դերբայի հոլովված տարբերակը **-ոյ** վերջավորությամբ ապառնի դերբայից, քանի որ վերջինս ևս ազատորեն գործածվում է անկախաբար:

դ) **օժանդակ բայի** հետ՝ «...նա **ապաշխարելոյ է** արժան» (ՄԳԴ, 31): «Ժամ է փեսային **գալոյ**» (ԳԱ, 64): «Ժուկն **չէ գալոյ** յայս տեղի» (ԽԿ, 54): «Մեկ օր **գալոյ եմ** քո քերխանէն» (ՆՀ, 18): «Ես էլ **չեմ տալոյ** քեզ դադար» (ՆՀ, 112):

Ի մի բերելով բնագրային օրինակները՝ կարող ենք ասել, որ **-ոյ** վերջավորությամբ ձևը հազվադեպ է հանդես գալիս դերբայական իմաստով (Ես էլ **չեմ տալոյ** քեզ դադար, ՆՀ, 112):

Նշենք, որ **-ոյ** վերջավորությամբ **ապառնի դերբայ+եմ/էի** կառույցը միջին հայերենում ունի գործածության հետևյալ հաճախականությունը՝ Խաչ. Կեչառեցու տաղերում՝ 1 օրինակ, Ֆրիկի տաղերում՝ 4, Նահապետ Քուչակի հայրեններում և Գր. Աղթամարցու տաղերում չկան, Սմբատ Գունդստարի երկում՝ 4, Նաղաշ Հովնաթանի տաղերում՝ 11:

- Ու վերջավորությամբ ապառնի դերբայի գործածությունները միջին հայերենում

Ինչպես արդեն նշել ենք, միջին հայերենում առաջանում է **-ու** վերջավորությամբ ապառնի դերբայը՝ **-ոյ>ու** պատմական հնչյունափոխությամբ պայմանավորված: Այստեղից էլ ընդհանրանում և տարածվում է **-ու** վերջավորությամբ մի նոր դերբայ, որը հաստատուն կիրառություն է ձեռք բերել ժամանակակից գրական հայերենի երկու տարբերակներում էլ:

-Ու վերջավորությամբ ապառնի դերբայը ևս միջին հայերենում հանդես է գալիս և՛ անկախ, և՛ կախյալ գործառույթներով:

Ստորև ներկայացնենք անկախ կիրառության օրինակներ՝

ա) **որոշիչ**՝ «...«և իր **սուգելուն** կերպն այս է» (ԱԱԱԱ, 197): «Չունիմ **կենալու** ճարակ, Չունիմ **գնալու** ճարակ» (ԽԿ, 28): «Ինձ **գնալու** ատեն այլ անպատեհ է» (ԳԱ, 104): «Նշան կոպին **կպչելուն** այն է» (ԱԱՕԲ, 186): «Դու՝ ինձ **գրկելու** կարօտն՝ սըրտումս մնաց» (ՆՀ, 28): «Գէմ անդէնըն չի գնացի, որ չլինայ ինձ **դառնալու** ճար» (ՆՔ, 116):

բ) **պարագա**՝ «Շունչըս հատեալ, հոգիս մնաց քեզ **տալու**» (ԽԿ, 22): «...և կամ յաւելի քամու լինայ, կամ բարձր տեղաց **վագելուն**» (ԱԱՕԲ, 405):

«Երկուշաբթի լուացք **անելու**, Աման-լուալ քուլ **հանելու**, Սրբանքն ամեն դուրս **տանելու**» (ՆՀ, 106):

զ) **ստորոգելիական վերադիր**՝ «Եւ գիտացի՞ր, որ երակին շարժունքն ի սրտէն է և շնչին **տալուն է և առնելուն է**» (ԱՍՕԲ, 68): «Ձուքն որ եռ անկանի, որ հայեայ կիճինի առեն կամ սաֆրայէ **իջնելուն է...** և թէ արեան **իջնելուն է**» (ԱՍՕԲ, 398):

Ընդ որում հաշվել ենք նաև **-ու** վերջավորությամբ ապառնի դերբայի անկախ կիրառությունները միջինհայերենյան որոշ բանգրերում, ինչպես՝ Գր. Աղթամարցու տաղերում՝ **2** օրինակ, Ֆրիկի տաղերում՝ **7**, Նաղաշ Հովնաթանի տաղերում՝ **6**, Կեչառեցու տաղերում՝ **9**, Սմբատ Գունդստաբլի երկում չի հանդիպում:

-Ու վերջավորությամբ ապառնի դերբայը կախյալ գործառնությունով հանդես է գալիս բաղադրյալ ժամանակաձևերի կազմում, ինչպես՝ «Ժանգոտ պղդինձ ենք հաւասար, ներքեւ հողին **ենք փըտելու**» (Ֆր., 37): «Այլ առանց քո տեսող **չեմ ես ապրելու**» (ԽԿ, 22): «...եւ որ ջուր **իջնելու է**» (ԱԱԱԱ, 61): «Զերդումն ալ ի բերանն էառ. **«Գնալու եմ, չեմ կենալու»** (ՆՔ, 124): «Ով **գնալու է** սարով, քարով» (ՆՀ, 89):

-Ու տարբերակով ապառնի դերբայի **եմ/էի** գործածությունները միջինհայերենյան որոշ բնագրերում ունեն հետևյալ վիճակագրությունը. Ֆրիկի երկերում՝ **3** օրինակ, Գր. Աղթամարցու տաղերում՝ **1**, Խաչ. Կեչառեցու տաղերում և Սմբատ Դունդստաբլի երկում չկան, Ն. Քուչակի քառյակներում՝ **2**, Ն. Հովնաթանի տաղերում՝ **7**:

Ապառնի դերբայի ձևագործառական հատկանիշները վաղ աշխարհաբարում՝ ըստ XIII-XVIII դդ. ժամանակագրությունների, ունեն հետևյալ վիճակագրությունը: Նրա 4 տարբերակներն էլ շատ հազվադեպ են գործածվում. Գր. Կամախեցու (XVII դ.) երկում՝ **2** բայաձև (ոց+եմ, ու+եմ), Մարտիրոս դի Առաքելի (XVIII դ) երկում՝ **2** (ի+օժ. բայ), Աստուածատուր, Հովհան, Առաքել Ակնեցիների (XVIII դ.) երկում՝ **1** (ոց+եմ):

Ամփոփելով վերոբերյալը՝ կարող ենք ասել, որ միջին հայերենում ապառնի դերբայն ունի **-ոց, -ի, -ոյ, -ու** ձևերով տարբերակներ: Սրանցից առաջին երկուսը գրաբարաբանություն են և շարունակում են գործածվել միջինհայերենյան երկերում: **-ոց** մասնիկը **եմ** օժանդակ բայի ներկայի և անցյալի հետ կազմում է **սահմանական եղանակի բաղադրյալ ապառնի** և **սահմանական եղանակի անցյալ ապառնի** ժամանակաձևերը:

Վիճակագրական փաստերը վկայում են, որ **-ոց** մասնիկով ապառնի **դերբայ+եմ/էի** կառույցը ոչ հաճախ է հանդիպում այս շրջանում /վիճակագրությունը կատարվել է ըստ Խ. Կեչառեցու, Գր. Աղթամարցու, Ս. Գունդստաբլի, Ն. Հովնաթանի երկերի և Ն. Քուչակի քառյակների/:

Վիճակագրությունը այսպիսին է՝ ապառնի դերբայ+են՝ 11, ապառնի դերբայ+էի՝ 1:

Ի մասնիկով ապառնի դերբայը գործածվում է ն՝ օժանդակ բայի հետ, ն՝ անկախաբար: Անկախաբար գործածվելիս նրա դերբայական իմաստը նվազում է՝ ձեռք բերելով անվանական արժեք, որը դեռևս նկատելի էր գրաբարում:

Գործառական լայն շրջանակներ ունեն ապառնի դերբայի -ոյ և -ու մասնիկներով տարբերակները, որոնք հանդես են գալիս ն՝ օժանդակ բայի հետ՝ կազմելով բաղադրյալ ժամանակներ, ն՝ անկախաբար՝ հանդես գալով շարահյուսական տարբեր պաշտոններով: -ու մասնիկով ապառնի դերբայի տարբերակը ավելի հաճախ է գործածվում միջին հայերենի երկրորդ շրջանում և լայնորեն տարածվում է ժամանակակից գրական հայերենի երկու տարբերակներում:

Ն. Մարկոսյան

ԳՐԱԲԱՐԻ ԱՊԱՌՆԻ ԴԵՐԲԱՅԸ ՄԻՋԻՆ ՀԱՅԵՐԵՆԻՈՒՄ

Ամփոփում

Ապառնի դերբայը միջին հայերենում ունի -ոց, -ոյ, -ու, -ի ձևություններով տարբերակներ: Ապառնի դերբայ+ոց օժանդակ բայ կադապարով կազմվում է երկու բաղադրյալ ժամանակաձև՝ սահմանական եղանակի բաղադրյալ ապառնի՝ գտանելոց եմ, և սահմանական եղանակի անցյալ ապառնի՝ գտանելոց էի: -Ոյ, -ու մասնիկներով տարբերակները գործածվում են ն՝ օժանդակ բայերի հետ՝ կազմելով ժամանակաձև, ն՝ անկախաբար՝ հանդես գալով շարահյուսական տարբեր պաշտոններով: -Ի մասնիկով ապառնի դերբայը ևս գործածվում է օժանդակ բայի հետ՝ կազմելով միադիմի բայ: Մեծ մասամբ գործածվում է անկախաբար՝ հանդես գալով շարահյուսական տարբեր պաշտոններով: Թեև գրաբարում այն բայական հասկացություն էր, սակայն անկախաբար կիրառվելիս դրսևորում էր մեծ մասամբ անվանական արժեք:

Н. Маркосян

ПРИЧАСТИЕ БУДУЩЕГО ВРЕМЕНИ ГРАБАРА В СРЕДНЕАРМЯНСКОМ

Резюме

Причастие будущего времени грабара в среднеармянском имело формы -ոց, -ոյ, -ու, -ի.

С помощью конструкции причастие будущего времени с частицей -ոց+ вспомогательный глогол образовывались две составные временные формы; будущее сложное изъявительного наклонения՝ գտանելոց եմ, будущее в прошедшем изъявительного наклонения՝ գտանելոց էի:

Формы -ոյ, -ու употреблялись и со вспомогательными глаголами, образуя аналитические формы, и независимо, выступая в разных синтаксических функциях.

Причастие будущего времени с частицей -ի в среднеармянском использовалось со вспомогательным глаголом, образуя одноличный глагол, однако на самом деле оно использовалось независимо, выступая в различных синтаксических функциях. Хотя вариант с частицей -ի в грабаре был еще глагольным понятием, при независимом употреблении он все же имел номинативную функцию.

N. Markosyan

FUTURE PARTICIPLE IN GRABAR IN MIDDLE ARMENIAN

Summary

The future participle in the middle Armenian has “-ng”, “-ոյ”, “-ու”, “-ի” morpheme variations. With the future participle “+ng” and the auxiliary two compound tenses are formed: the compound future indicative “գտանելոց էմ” and the past future indicative “գտանելոց էի”. Variations with “-ոյ”, “-ու” particles are used both independently presenting syntactic functions and with auxiliary verbs forming a separate tense. The future indicative with the particle “-ի” is used with the auxiliary as well, forming one-uniform verb. In an overwhelming number of cases it is being used independently in different syntactic functions.

Although it was a verbal concept in grabar, when applied independently, it was featured mostly in nominative value.